

Ляска Оксана

к.псих.н. доцент кафедри професійної освіти

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

Хрустінський Віталій

магістр спеціальності “Професійна освіта”, викладач

ВСП «Новоушицький фаховий коледж

Подільського державного аграрно-технічного університету»

сmt. Нова Ушиця

КОМПЕТЕНТІСНА МОДЕЛЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ

За останні роки, відповідно до програми розвитку України, визначилися основні вектори розвитку вітчизняної системи освіти. Успішність намічених перетворень безпосередньо залежить від якості підготовки фахівців в галузі освіти, від професійної компетентності вчителя. Педагог професійної школи, своєю працею, власним відношенням до справи повинен сформувавати не лише робітника певного фаху, але й громадянина і патріота своєї країни, що володіє необхідними для життя в сучасному суспільстві компетенціями - дослідними, комунікативними, практичними та ін. Здійснити це нелегке завдання може лише той вчитель, який сам є компетентним.

В умовах швидко мінливого світу міжнародні дослідження [1] відзначають виникнення «суспільства глобальної компетентності», тобто такого суспільства, яке змінює як глобальну економіку, так і статус системи освіти і, особливо, професійної. Нове покоління людей вступає і живе в іншому світі - з точки зору науково-технічної, політичної, економічної, соціальної, культурної та здоров'я збережувальної сфер. Цілі професійної освіти повинні бути максимально наближені до реалій сучасного світу, повинні стати практичними інструментами діяльності людини. Тому сам процес здобуття професійної освіти представляється з позицій життєвої перспективи, успішної самореалізації особистості й соціальної необхідності.

Сьогодні в сфері професійної освіти потребує вирішень наступних завдань:

- формування реальних, тих, що необхідні для сучасної економіки і професійної діяльності, знань і навичок випускників;
- надання повних і якісних життєвих і професійних компетенцій майбутнім працівникам;
- виховання висококваліфікованих учителів і викладачів, здатних оперативнo оновлювати зміст і методи навчання в професійній школі.

Головним чинником поліпшення якості професійної освіти, на думку педагогічної спільноти, є робота вчителів закладів професійної освіти, їх здатність вирішувати нові завдання і приймати на себе позицію учасника

перетворень; вміння включати в роботу освітнього закладу місцеве співтовариство, бізнес-структури та батьків [2].

Звідси випливає проблема №1 – компетентність сучасного вчителя професійної школи.

Поняття «компетентність» - це символічний образ. Найчастіше це поняття порівнюється з такими термінами, як дія, кваліфікація, обдарованість, здібність, комплекс знань, умінь і відносин.

Компетентність – синтетичне поняття, яке може розглядатися як здатність вирішувати завдання, кореспондуючі з реальними життєвими ситуаціями. Вчені виділяють більше 30 компонентів компетентності, які незалежні один від одного. Одні з них відносяться до сфери когнітивної, інші - до емоційної, треті - до ціннісної [3].

В результаті тривалих дискусій дослідниками побудована тривимірна класифікація ключових компетенцій:

I – здатність використовувати широкий набір інструментів для взаємодії з фізичними, інформаційними та соціокультурними об'єктами;

II – здатність взаємодіяти з іншими в різних діапазонах життя і роботи;

III – здатність діяти автономно і прийняти відповідальність за керуванням власним життям в широкому громадському контексті.

Компетентність – це підтверджена в дії комбінація знань, кваліфікації (умінь) і відносин, які співвідносяться з контекстом ситуації – критичний аналіз, творчість, ініціатива, прогноз, розв'язання проблеми, оцінка ризику та ін.

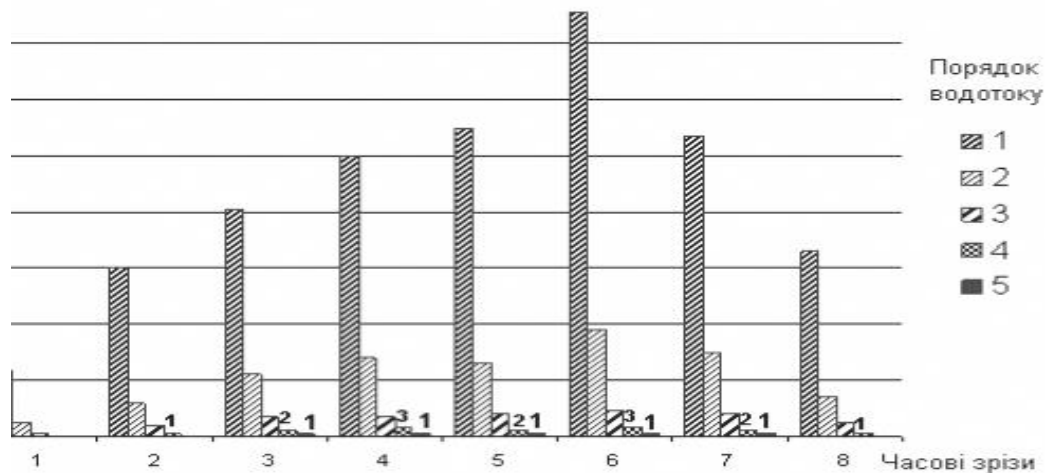
Професійна ж компетентність розглядається як сукупність ключових, базових і спеціальних компетенцій.

Ключові компетенції необхідні для будь-якої професійної діяльності і пов'язані з успіхом особистості в змінному світі. Вони проявляються в здатності вирішувати професійні завдання на основі використання інформації, комунікації, соціально-правових основ поведінки особистості в громадянському суспільстві.

Базові компетенції відображають специфіку певної, в даному випадку педагогічної, діяльності.

Спеціальні компетенції відображають специфіку конкретної предметної або надпредметні сфери професійної діяльності, зокрема вчителя професійної школи. Спеціальні компетенції можна розглядати як реалізацію ключових і базових компетенцій в царині змісту фахового навчального предмета.

Всі три види компетенцій взаємопов'язані і розвиваються одночасно, що й формує індивідуальний стиль педагогічної діяльності, створює цілісний образ фахівця, визначає його «методичний почерк» і в підсумку забезпечує становлення професійної компетентності. Все вище висловлене дозволяє побудувати компетентнісну модель сучасного педагога професійної школи (рис 1):

Рис. 1. Компетентнісна модель вчителя професійної школи

Вчитель в професійному навчальному закладі залишається ключовою фігурою в передачі фахових знань і вмінь, формуванні соціального досвіду молодому поколінню, Тому від рівня його професіоналізму, педагогічної майстерності в кінцевому рахунку залежить якість навчання і виховання кваліфікованих робітників. Чітке уявлення про компетентнісні вимоги до вчителя професійної школи необхідно для об'єктивної оцінки якості праці вчителя, успішної організації системи підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів професійної школи.

Список використаних джерел

1. Хаубрих Х., Рейнфред С., Шлейцер И. Люцернская декларация: географическое образование для устойчивого развития. *География и экология в школе XXI века*. 2008. № 1. С. 35-41.
2. Акулова О.В., Заир-Бек Е.С., Писарева С.А. и др. Компетентностная модель современного педагога : учеб.-метод. пособ. СПб. : изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2007. 158 с.
3. Гладкая И.В., Глубокова Е.Н., Мосина А.В. Современный педагог : гуманитарные технологии – компетентность – профессиональный потенциал ; под ред. Н.В. Седовой. – СПб.: изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2007. 143 с.

